

Švédské šance, novověké polní opevnění

Horní Moštěnice, okr. Přerov, Olomoucký kraj
1643 – období Třicetileté války

   2,4 km

Navigační bod: N 49°25'28.58",
E 17°28'49.54" (Horní Moštěnice – Švédské šance).

↑ Detail střílny betonového bunkru poblíž kóty Švédské šance. Foto Z. Schenk

Přístup: Švédské šance: Od parkoviště u hřbitova v Lověšicích po žluté turistické značce asi 2 km východním a jihovýchodním směrem k rozcestníku Švédské šance, samotné opevnění se nachází přibližně 500 m severovýchodně od rozcestníku na vrcholku kopce.

Význam: Jeden z mála větších vojenských táborů z dob třicetileté války na Moravě.

Historie:

Během vpádu Švédů na Moravu pod vedením vojevůdce Torstensonova byla roku 1642 obsazena Olomouc, načež následujícího roku zahájili císařští protiofenzívu z Kroměříže a Přerova. Torstenson však dobyl Kro-

měříž a řadu dalších míst a nechal zbudovat opevněný tábor u Tovačova k zabezpečení tohoto území. Poloha u Tovačova se však ukázala po komunikačně-strategické stránce jako nevhodná, a proto byl ještě roku 1643 vybudován v příhodné poloze u Horní Moštěnice nový opevněný vojenský tábor. V širokém rámci opevnění této unikátní raně barokní fortifikace na Moravě se nacházelo i samotné městečko Horní Moštěnice, zabíralo však jen malou plochu tábora. V areálu byly umístěny jednotlivé druhy vojsk: dragouni, pěchota i dělostřelectvo v samostatně ohrazeném prostoru. Téměř současně s dokončením tábora vypukla válka Švédů s Dánskem, do které vojska od táhla a na Moravě zůstaly jen nejnnutnější posádky několika měst a hradů. Opevnění

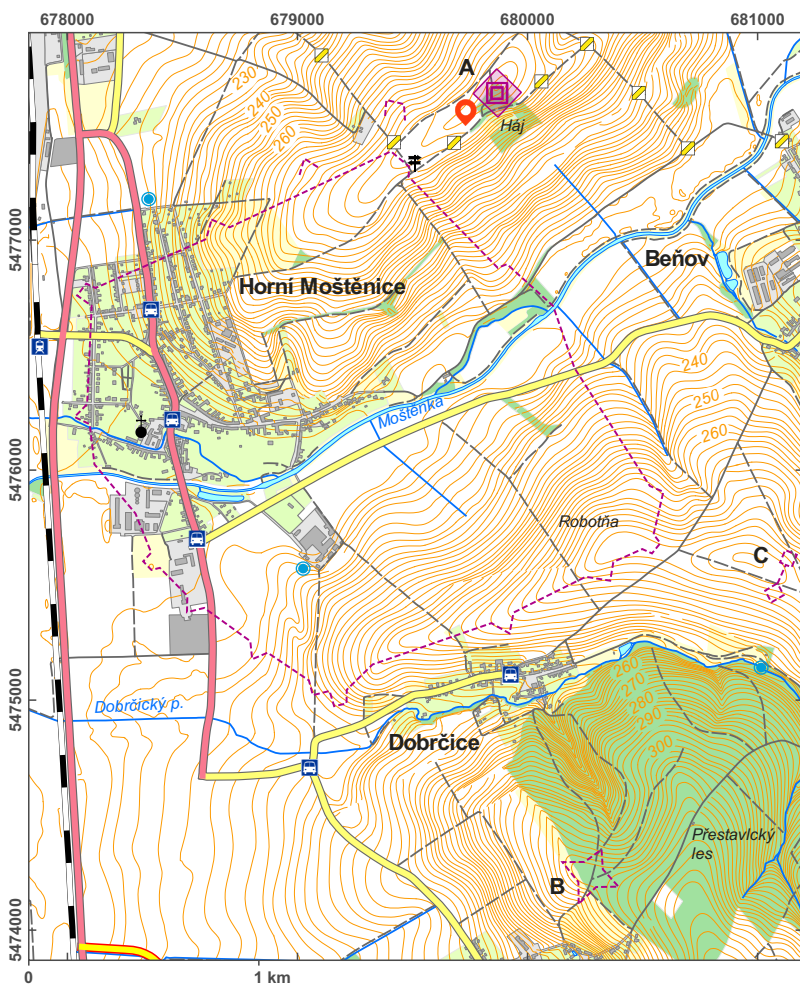
tábora tak sloužilo jen krátkou dobu a po definitivním odchodu Švédů v důsledku vestfálského míru se začalo trvale rozpadat. Lokalita se nechvalně zapsala do novodobých dějin 20. století v noci z 18. na 19. června 1945, kdy se zde odehrál tzv. Masakr na Švédských šancích (též Přerovský masakr). Zavražděno zde bylo 265 karpatských Němců, Maďarů a Slováků, převážně žen a dětí. Na Švédských šancích se též nacházejí relikty opevnění protivzdušné obrany budované prvorepublikovým Československem a využívané ještě v 50. letech 20. století.

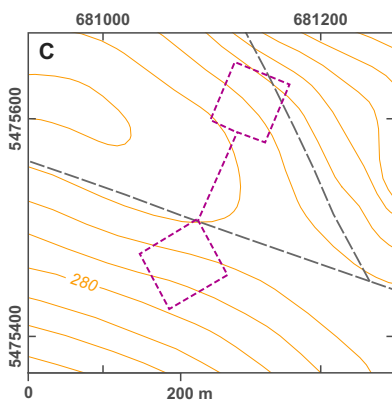
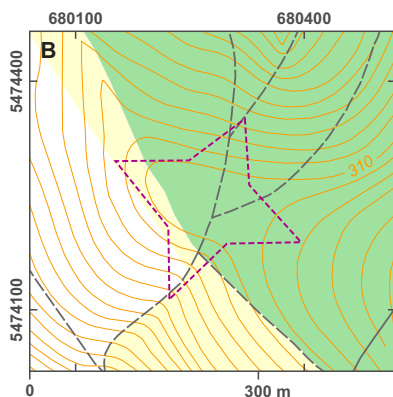
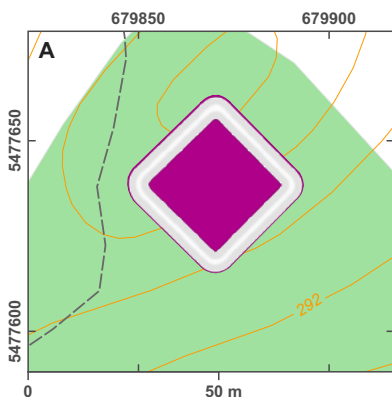
Popis: Z původního táborového komplexu se do dnešní doby dochovaly pouze relikty vnější reduty v poloze Švédské šance (A) severovýchodně od Horní Moštěnice. Stopy opevnění v polích a na okrajích rozšířeného

intravilánu Horních Moštěnic zanikly díky kultivaci a terénním úpravám, nicméně jsou patrné na leteckých snímcích.

Táborový komplex se rozkládal na katastru dnešních obcí Horní Moštěnice a Dobřčice, s externím objektem hlavní šance (B) na k. ú. Přestavky u Přerova. Původně měl tábor šestiboký půdorys, náspy byly zesíleny trojbokými a čtyřbokými sypanými *bastiony. Plochou táboru protékala vodoteč Moštěnka, vhodná jako zdroj užitkové vody pro napájení koní. Mimo opevnění byly vybudovány čtyři *reduty. Jedna ležela na jihovýchodě (C), tři se nacházely v linii před severním nárožím táboru (rekonstrukce polohy dle Peška – Plaček 2002).

Pozoruhodným externím objektem byla tzv. hlavní šance – čtyřúhlá hvězdice severovýchodně nad Přestavky, v místě také zvaném Švédské šance. [hd, pš]

Literatura: Kreutz 1927; Polišínský 1970; Plaček 2001; Peška – Plaček 2002.

Okolí:

- (1) Horní Moštěnice (PR), trať Na Hradě, zaniklá středověká ves s tvrzí a mlýn Štulbach: N 49°24'50.98", E 17°28'35.26" (1,2 km).
- (2) Přestavky u Přerova (PR), tvrzíště v trati Ve Skále: N 49°23'24.66", E 17°29'3.83" (3,8 km).
- (3) Stará Ves u Přerova (PR), eneolitický mohylník (kultura se šňůrovou keramikou) v lese Dubina: N 49°23'0.16", E 17°30'19.20" (5 km).
- (4) Předmostí (PR), paleolitické naleziště a Památník lovců mamutů: N 49°28'0.81", E 17°26'13.86" (5,6 km).

↑ Letecký pohled na Švédské šance a porostové příznaky od jihu. Foto M. Kalábek 2006

↑ Pohled od jihu směrem k Přerovu ze střílny betonového bunkru kóty Švédské šance. Foto Z. Schenk

↑ Památník místa masakru karpatských Němců v roce 1945, remizek v pozadí – kóta Švédské šance. Foto Z. Schenk